

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ & ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ
ΓΕΝ. Δ/ΝΣΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ & ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤ/ΣΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ & ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ Τ.Α.
ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ Τ.Α.

Αθήνα 29 Απριλίου 2020
Αριθμ. Πρωτ.: 26704

Προς:

Ταχ. Δ/ση : Σταδίου 27
Ταχ. Κώδικας : 101 83 Αθήνα
Πληροφορίες : Α. Καλογήρου
                                  Θ. Αθανασιάδης
                                  Δ. Ποντικάκης
E-mail : a.kalogirou@ypes.gr
                                  a.athanasiadis@ypes.gr
                                  d.pontikakis@ypes.gr
Τηλέφωνο : 213-1364394,-4338
                                  -4227

Αποκεντρωμένες Διοικήσεις του Κράτους
Γραφεία Συντονιστών

Αρ. Εγκυκλίου: 99

ΘΕΜΑ: «Περαιτέρω διευκρινίσεις επί θεμάτων αναφορικά με τη διοίκηση και λειτουργία των νομικών προσώπων των Ο.Τ.Α»

Κατανοώντας τις ανάγκες προσαρμογής των δήμων και των νομικών τους προσώπων στις έκτακτες συνθήκες αυτής της περιόδου, στο πλαίσιο εφαρμογής των μέτρων για την αντιμετώπιση και τον περιορισμό του κορωνοϊού – COVID 19, το Υπουργείο Εσωτερικών κρίνει σκόπιμο να συμβάλλει με την παρούσα στην ομαλή λειτουργία των φορέων της τοπικής αυτοδιοίκησης και ειδικότερα των νομικών προσώπων των Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμού, καθώς και των συνδέσμων Ο.Τ.Α. Ως εκ τούτου, σας ενημερώνουμε για τις νομοθετικές μεταβολές που έχουν προκύψει έως τώρα με τους νόμους 4635/2019 (τ.Α'167/30.10.2019), 4647/2019 (τ.Α' 204/16.12.2019) και 4674/2020 (τ. Α'53/11.03.2020), παρέχοντας περαιτέρω διευκρινίσεις και οδηγίες για ορισμένα ζητήματα λειτουργίας των νομικών προσώπων της τοπικής αυτοδιοίκησης, σε συνέχεια πλείστων σχετικών ερωτημάτων των οποίων το Υπουργείο Εσωτερικών έχει καταστεί αποδέκτης, συνδράμοντας τοιούτοτρόπως τόσο τις δικές σας αρμόδιες υπηρεσίες όσο και των Ο.Τ.Α. της χωρικής σας αρμοδιότητας, για την ορθή εφαρμογή της σχετικής νομοθεσίας.

Α. ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ Τ.Α.**Α. Συγκρότηση Δ.Σ. νομικών προσώπων Τ.Α.****i) Άρθρο 177 παρ.3 του ν. 4635/2019**

Με τις ρυθμίσεις της παρ. 3 του άρθρου 177 του ν. 4635/2019, αναφορικά με τη συγκρότηση των διοικητικών συμβουλίων των νομικών προσώπων των Ο.Τ.Α. και των συνδέσμων τους, οι διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 6 του ν. 4623/2019 αντικαθίστανται ως εξής:

«1. Όπου στις διατάξεις νόμων, προεδρικών διαταγμάτων και λοιπών κανονιστικών πράξεων, προβλέπεται ο ορισμός μελών στη διοίκηση των νομικών προσώπων των δήμων και των περιφερειών, καθώς και των συνδέσμων τους, κατά συγκεκριμένη αναλογία, τα τρία πέμπτα επί του συνόλου των μελών με τους αναπληρωτές τους, συμπεριλαμβανομένου του προέδρου του διοικητικού συμβουλίου, ορίζονται από τον δήμαρχο ή τον περιφερειάρχη, αντίστοιχα. Τα υπόλοιπα μέλη, αφαιρουμένων τυχόν μελών που ορίζονται εκ της θέσεώς τους (ex officio) ή υποδεικνύονται από φορείς, ορίζονται από τις λοιπές παρατάξεις με μεταξύ τους ψηφοφορία. Σε κάθε περίπτωση, οι λοιπές παρατάξεις συμμετέχουν στα συμβούλια με τουλάχιστον ένα (1) μέλος συνολικά. Πράξεις ορισμού διοικητικών συμβουλίων που εκδόθηκαν σύμφωνα με τον υπολογισμό που προβλέπουν οι διατάξεις του προηγούμενου εδαφίου από τις δημοτικές και περιφερειακές αρχές που εγκαταστάθηκαν την 1.9.2019, θεωρούνται νόμιμες.

Για τη συγκρότηση του διοικητικού συμβουλίου εκδίδεται διαπιστωτική πράξη του οικείου δημοτικού ή περιφερειακού συμβουλίου. Σε περίπτωση που για οποιονδήποτε λόγο οι λοιπές παρατάξεις δεν ορίσουν μέλη, αυτά ορίζονται με απόφαση Δημάρχου ή Περιφερειάρχη, αντίστοιχα, και η διαδικασία δεν εισάγεται στο συμβούλιο».

Σχετικά με το αναθεωρημένο, ως άνω, θεσμικό πλαίσιο, ως προς τον ορισμό των διοικήσεων των νομικών προσώπων των Ο.Τ.Α., και σε συνέχεια της υπ' αρ. 102/2019 εγκυκλίου του Υπουργείου Εσωτερικών (με Α.Π.: 63900/13.9.2019), κατά τη συνδυαστική εφαρμογή των νέων γενικών διατάξεων με τις οργανικές και ειδικές για κάθε νομικό πρόσωπο των Ο.Τ.Α. ρυθμίσεις, είναι χρήσιμο να επισημανθούν περαιτέρω τα εξής:

i). Πράξεις ορισμού/ συγκρότησης Δ.Σ. νομικού προσώπου Ο.Τ.Α. που εκδόθηκαν ή θα εκδοθούν μετά τη δημοσίευση του άρθρου 177 παρ.3 του ν. 4635/2019:

Με βάση τις νεώτερες διατάξεις, το δημοτικό/ περιφερειακό συμβούλιο προβαίνει στην έκδοση της σχετικής **διαπιστωτικής πράξης** για τη συγκρότηση του διοικητικού συμβουλίου των

νομικών προσώπων Ο.Τ.Α. α' & β' βαθμού, αντίστοιχα, σύμφωνα με το εδ. ε' της παρ.3 του άρθρου 177 του ν. 4635/2019, και, αφού τεθούν υπόψη του:

- Η απόφαση του δημάρχου/περιφερειάρχη ορισμού των 3/5 του συνόλου των μελών του Δ.Σ. του νομικού προσώπου, συμπεριλαμβανομένου του προέδρου.
- Η γνωστοποίηση των τυχόν, κατά τις κείμενες διατάξεις του εκάστοτε νομικού προσώπου, υποδεικνυόμενων εκπροσώπων φορέων ή ex officio μελών,
- Το πρακτικό της ψηφοφορίας των λοιπών παρατάξεων με το οποίο ορίζονται στο Δ.Σ. του νομικού προσώπου οι εκπρόσωποί τους. Σημειωτέον, στη σχετική ψηφοφορία δε συμμετέχουν σύμβουλοι, που ανήκαν μεν στην αντιπολίτευση, αλλά ανεξαρτητοποιήθηκαν, καθώς οι ανεξάρτητοι σύμβουλοι θεωρούνται ανεξάρτητα μέλη του δημοτικού συμβουλίου, μη ανήκοντα σε κάποια παράταξη και χωρίς τη δυνατότητα δημιουργίας δημοτικής παράταξης συγκροτούμενης από ανεξάρτητους δημοτικούς συμβούλους.

Στην περίπτωση, ωστόσο, που, για οποιοδήποτε λόγο, οι λοιπές δημοτικές/περιφερειακές παρατάξεις δεν ορίσουν εκπροσώπους τους στο Δ.Σ. του νομικού προσώπου, τότε, τυγχάνει εφαρμογής η διάταξη του εδ. στ' της παρ.3 του άρθρου 177 του ν. 4635/2019, σύμφωνα με την οποία αυτός ή αυτοί ορίζονται με απόφαση Δημάρχου/ Περιφερειάρχη και το θέμα δεν εισάγεται στο συμβούλιο. Συνεπώς, η συγκρότηση του Δ.Σ. του νομικού προσώπου συντελείται με την ως άνω απόφαση του δημάρχου/περιφερειάρχη, η οποία εκδίδεται λαμβανομένης υπόψη της διαπιστωτικής απόφασης του οικείου δημοτικού/περιφερειακού συμβουλίου του εδ. ε' της παρ.3 του άρθρου 177 του ν. 4635/2019, στην οποία περιλαμβάνονται η πρώτη απόφαση του δημάρχου/περιφερειάρχη περί ορισμού των 3/5 των μελών, η γνωστοποίηση των υποδεικνυόμενων εκπροσώπων φορέων ή ex officio μελών, και η ρητή αναφορά ότι οι λοιπές παρατάξεις δεν όρισαν εκπροσώπο τους κατά τη διαδικασία του εδ. β' της παρ.3 του άρθρου 177 του ίδιου νόμου.

ii) Πράξεις ορισμού/συγκρότησης Δ.Σ. νομικού προσώπου Ο.Τ.Α. που εκδόθηκαν έως τη δημοσίευση του άρθρου 177 παρ.3 του ν. 4635/2019:

Σύμφωνα με τα διαλαμβανόμενα στο άρθρο 177 παρ. 3 εδ. δ' του ν. 4635/2019 οι ανωτέρω σχετικές πράξεις θεωρούνται νόμιμες, εφόσον σε αυτές προβλέπεται η συμμετοχή των λοιπών παρατάξεων με τουλάχιστον ένα μέλος στο Δ.Σ. του νομικού προσώπου.

Αποφάσεις δημοτικών συμβουλίων που λήφθηκαν πριν την έκδοση του ν. 4635/2019 και ο ορισμός των μελών των λοιπών παρατάξεων δεν έγινε με μεταξύ τους ψηφοφορία, θεωρούνται νόμιμες, εφόσον πληρούται το κριτήριο 3/5-2/5 που τίθεται με την παρ. 3 του άρθρου 177 του ανωτέρω νόμου.

ii) Εκλογή αντιπροέδρων στα νομικά πρόσωπα των ΟΤΑ

Με τις νέες ρυθμίσεις για τη διοίκηση των νομικών προσώπων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης δεν τίγονται οι ισχύουσες διατάξεις περί εκλογής αντιπροέδρων στα νομικά πρόσωπα των Ο.Τ.Α., οι οποίες αναφέρονται αναλυτικά κατωτέρω:

- ✓ Στα δημοτικά ιδρύματα, ως αντιπρόεδρος εκλέγεται από το διοικητικό συμβούλιο του ιδρύματος ένα εκ των μελών του (εδάφιο β΄ της παρ. 1 του άρθρου 227 του Κ.Δ.Κ.).
- ✓ Στα δημοτικά νομικά πρόσωπα, ως αντιπρόεδρος εκλέγεται από το δημοτικό συμβούλιο ένα από τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου (εδάφιο η΄ της παρ. 1 του άρθρου 240 του Κ.Δ.Κ.).
- ✓ Στα δημοτικά λιμενικά ταμεία, ως αντιπρόεδρος εκλέγεται από το δημοτικό συμβούλιο ένα από τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου (αρ.244 παρ.1 & εδ. β΄ της παρ. 1 του αρ.227 του ΚΔΚ). Επίσης, με συνδυαστική εφαρμογή των σχετικών διατάξεων, στα διαδημοτικά λιμενικά ταμεία μετά τον ορισμό των μελών του διοικητικού συμβουλίου, το αρμόδιο όργανο για τον ορισμό του αντιπρόεδρου τους είναι το δημοτικό συμβούλιο της έδρας αυτών, σύμφωνα με την παρ.4 του άρθ.244 του ΚΔΚ.
- ✓ Στις δημοτικές κοινωφελείς επιχειρήσεις ως αντιπρόεδρος ορίζεται από το δημοτικό συμβούλιο ένα από τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου (εδάφιο α΄ της παρ. 4 του άρθρου 255 του Κ.Δ.Κ.).

Επισημαίνουμε εκ νέου ότι ο πρόεδρος του διαδημοτικού λιμενικού ταμείου ορίζεται σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 6 του ν. 4623/2019, όπως ισχύει, από τον δήμαρχο της έδρας του διαδημοτικού λιμενικού ταμείου.

iii) Σύνδεσμοι Ο.Τ.Α.

Επισημαίνουμε εκ νέου ότι στους Συνδέσμους Ο.Τ.Α., η διάταξη εφαρμόζεται μόνο ως προς τα μέλη που αναλογούν στον εκάστοτε συμμετέχοντα Δήμο κι όχι ως προς τον ορισμό του προέδρου (όπως και του αντιπρόεδρου και των μελών της εκτελεστικής επιτροπής), όπου ισχύουν οι ειδικότερες διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας (άρθρο 246 παρ. 7, εδ. γ΄ του Κ.Δ.Κ.). Σύμφωνα, περαιτέρω, με τη λογική της κυβερνησιμότητας που διαπνέει τη νέα ρύθμιση του άρθρου 6 παρ.1 του ν. 4623/2019, όπως ισχύει, σε συνάρτηση με το πνεύμα των ειδικότερων για τους συνδέσμους διατάξεις (άρθρο 246, παρ. 6, εδ. β΄ Κ.Δ.Κ.) και σε συνέχεια των διαλαμβανόμενων στην αρ.102/13-9-2019 εγκύκλιό μας, στην περίπτωση που ένα δημοτικό συμβούλιο εκλέγει, κατά τον Κ.Δ.Κ. (άρθρο 246, παρ. 6, εδ. β΄) έως δύο (2) αιρετούς αντιπροσώπους του στο Δ.Σ. του Συνδέσμου, αυτοί, κατά το άρθρο 177 παρ.3 εδ. α΄ του ν. 4635/2019, όπως ισχύει ορίζονται από τον οικείο Δήμαρχο.

iv) Διευκρινίσεις για τη συγκρότηση του Δ.Σ. των Δ.Ε.Υ.Α.

α) Μέλη διοικητικού συμβουλίου (άρθρο 3 ν. 1069/1980, όπως ισχύει): Σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις, η Δ.Ε.Υ.Α. που συνιστάται σε έναν δήμο, διοικείται από διοικητικό συμβούλιο ένδεκα (11) μελών, τα οποία ορίζονται με τους αναπληρωτές τους από το δημοτικό συμβούλιο, αποτελούμενο από τον Δήμαρχο, ή τον οριζόμενο από αυτόν σύμβουλο, ως Πρόεδρο και έξι (6) ακόμη αιρετούς εκπροσώπους του δήμου, εκ των οποίων οι τέσσερις (4) ανήκουν στην παράταξη του Δημάρχου. Στις Δ.Ε.Υ.Α. όπου συμμετέχουν περισσότεροι δήμοι, ο αριθμός των μελών του διοικητικού συμβουλίου προσαυξάνεται κατά τρία (3) μέλη ανά συμμετέχοντα δήμο, εκτός του δήμου της έδρας. Τα τρία επιπλέον μέλη είναι αιρετοί εκπρόσωποι του κάθε συμμετέχοντος δήμου, εκτός του δήμου της έδρας, και υποδεικνύονται με τους αναπληρωτές τους από το οικείο δημοτικό συμβούλιο, με τον περιορισμό ότι εκ των τριών, οι δύο ανήκουν στην παράταξη του δημάρχου. Εάν με τον τρόπο αυτό προκύπτει άρτιος αριθμός μελών του διοικητικού συμβουλίου, το δημοτικό συμβούλιο της έδρας της Δ.Ε.Υ.Α. ορίζει ως επιπλέον μέλος έναν ακόμη αιρετό εκπρόσωπό του.

β) Ορισμός των λοιπών μη αιρετών μελών (δημοτών) (άρθρο 3 παρ.2 εδ.ε΄ του ν.1069/1980): οι ρυθμίσεις των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 3 του ν. 1069/1980 (Α΄ 191), όπως ισχύουν, είναι εξαντλητικές, με την επιφύλαξη εφαρμογής της πρόβλεψης του άρ. 6 του ν. 4623/2019, όπως ισχύει, μόνο για τα λοιπά μη αιρετά μέλη (δημότες) της διαδημοτικής Δ.Ε.Υ.Α. Επισημαίνεται ότι γίνεται αναλογική εφαρμογή της διάταξης αυτής, ελλείψει αντίστοιχης διάταξης, για τον ορισμό των μη αιρετών μελών της Δ.Ε.Υ.Α. που συνιστάται σε έναν Δήμο.

γ) Ορισμός Προέδρου των Δ.Ε.Υ.Α.: Όσον αφορά στον ορισμό του προέδρου της Δ.Ε.Υ.Α., με βάση τις ανωτέρω διατάξεις του αρ. 3 του ν. 1069/1980, όπως ισχύει, προβλέπεται ρητά για τη Δ.Ε.Υ.Α. ενός δήμου ως πρόεδρος ο δήμαρχος ή ο οριζόμενος από αυτόν δημοτικός σύμβουλος (παρ. 1), ενώ πρόεδρος του Δ.Σ. της διαδημοτικής Δ.Ε.Υ.Α., αντίστοιχα, είναι ο δήμαρχος της έδρας της επιχείρησης ή ο δημοτικός σύμβουλος που ορίζεται από αυτόν (παρ. 2). Κατά συνέπεια, ο δήμαρχος δεν μπορεί να είναι απλό μέλος του διοικητικού συμβουλίου της επιχείρησης, διότι ο νομοθέτης του επιφύλαξε, δυνάμει του αξιώματός του (ex officio), μόνο τη θέση του προέδρου αυτής. Στην περίπτωση, βεβαίως, που αυτός επιλέξει να μην είναι πρόεδρος της Δ.Ε.Υ.Α. έχει τη δυνατότητα να ορίσει στη θέση αυτή έναν σύμβουλο.

δ) Ορισμός Αντιπροέδρου των Δ.Ε.Υ.Α. Όσο αφορά στον ορισμό του αντιπροέδρου των Δ.Ε.Υ.Α., για μεν τη Δ.Ε.Υ.Α. από ένα Δήμο, σύμφωνα με το άρθρο 3 παρ.1 εδ. δ΄ του ν. 1069/1980, όπως ισχύει, ο αντιπρόεδρος ορίζεται κατά την πρώτη συνεδρίαση του διοικητικού συμβουλίου κατόπιν ψηφοφορίας μεταξύ των μελών του και σε περίπτωση ισοψηφίας, υπερισχύει η ψήφος του προέδρου. Περαιτέρω, για τις Δ.Ε.Υ.Α. διαδημοτικού χαρακτήρα, με βάση τις προβλέψεις του τελευταίου εδαφίου της παρ. 2 του άρθρου 3 του ν.1069/1980, όπως ισχύει, αντιπρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου είναι ο Δήμαρχος του μεγαλύτερου σε πληθυσμό δήμου της επιχείρησης,

εκτός του δήμου της έδρας αυτής. Στο σημείο αυτό, επισημαίνουμε ότι ο Δήμαρχος αυτός ορίζεται λόγω της θέσης του (ex officio) αντιπρόεδρος του Δ.Σ. της διαδημοτικής Δ.Ε.Υ.Α., και, ως εκ τούτου, δεν μπορεί να είναι απλό μέλος του Δ.Σ. αυτής, παρά μόνον έχει τη δυνατότητα αντ'αυτού να ορίσει αντιπρόεδρο τον σύμβουλο που αυτός επιθυμεί. Συνεπώς, ο μεγαλύτερος σε πληθυσμό δήμος της επιχείρησης, εκτός του δήμου της έδρας, συμμετέχει στο Δ.Σ. αυτής με τέσσερις αιρετούς εκπροσώπους του.

ε) Χρόνος συγκρότησης Δ.Σ. των Δ.Ε.Υ.Α.. Διευκρινίζεται, επιπλέον, ότι ακόμη κι αν ορίζεται διαφορετικά στα καταστατικά τους, η συγκρότηση του Δ.Σ. των επιχειρήσεων αυτών πρέπει να γίνει σύμφωνα με τις ως άνω διατάξεις, δεδομένου ότι οι αυτές ισχύουν από τη δημοσίευσή τους, και υπερισχύουν των καταστατικών τους προβλέψεων. Σε κάθε περίπτωση, ωστόσο, οι συστατικές τους πράξεις πρέπει να εναρμονισθούν με τα οριζόμενα του ανωτέρω νόμου το συντομότερο δυνατό.

Β. Λοιπές ρυθμίσεις

Ειδική άδεια αιρετών

Με την παρ.6 του αρ.10 του ν. 4674/2020, που αντικαθιστά την παρ. 5 του άρθρου 93 του ν. 3852/2010 (Α' 87), επεκτείνεται στις ενενήντα (90) ημέρες η διάρκεια της ειδικής άδειας που ο νομοθέτης επιφυλάσσει για τους αιρετούς, μεταξύ των οποίων είναι και οι πρόεδροι των δημοτικών νομικών προσώπων, οι πρόεδροι των Συνδέσμων Δήμων και των Περιφερειακών Ενώσεων Δήμων, τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου και του εποπτικού συμβουλίου της Κ.Ε.Δ.Ε., ενώ επίσης, καθορίζονται οι προϋποθέσεις χορήγησης αυτής.

Συγχώνευση – κατάργηση Ν.Π.Δ.Δ. (άρθρο 177 παρ. 4 ν. 4635/2019)

Σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 177 παρ. 4 περ. α' του ν. 4635/2019, που αφορούν στη συγχώνευση δημοτικών νομικών προσώπων σε ένα νομικό πρόσωπο συναφούς σκοπού, η απαιτούμενη κατά το άρθρο 241 παρ. 1 Κ.Δ.Κ. απόφαση του Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, εκδίδεται ύστερα από απόφαση του οικείου δημοτικού συμβουλίου που λαμβάνεται με **πλειοψηφία τουλάχιστον των δύο τρίτων των μελών του**. Η σχετική απόφαση του Συντονιστή δημοσιεύεται στο ΦΕΚ.

Ομοίως, με την περ. β' της παρ. 4 του άρθρου 177 αναφορικά με την κατάργηση των δημοτικών Ν.Π.Δ.Δ., η απαιτούμενη, κατά το άρθρο 241 παρ. 3 εδ. α' του Κ.Δ.Κ., απόφαση του Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, εκδίδεται ύστερα από απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, που λαμβάνεται με **πλειοψηφία τουλάχιστον των δύο τρίτων των μελών του**, και δημοσιεύεται στο ΦΕΚ.

Ρύθμιση θεμάτων λειτουργίας ΦΟ.Δ.Σ.Α. (άρθρο 231 παρ. 1 ν. 4635/2019)

Με τη ρύθμιση του άρθρου 231 παρ. 1 του ν. 4635/2019, τα τρία τελευταία εδάφια της παραγράφου 3 του άρθρου 225 του ν. 4555/2018 (Α' 133) αντικαθίστανται με εδάφια ως εξής: «Στις περιφέρειες στις οποίες υφίστανται ήδη μέχρι τρεις (3) ΦΟΔΣΑ, οι οποίοι πληρούν σωρευτικά τις προϋποθέσεις των περιπτώσεων α' έως δ', δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 245. Η διαπίστωση της συνδρομής των προϋποθέσεων γίνεται με πράξη του Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης. Τυχόν διαπιστωτικές πράξεις Συντονιστών Αποκεντρωμένων Διοικήσεων κατ' εφαρμογή του άρθρου 245, θεωρούνται ως μηδέποτε εκδοθείσες. Κατ' εξαίρεση των αριθμητικών περιορισμών του πρώτου εδαφίου, είναι δυνατή η λειτουργία ΦΟΔΣΑ στον οποίο συμμετέχουν πλέον του ενός δήμοι, οι οποίοι ανήκουν σε περιφερειακές ενότητες όμορων Περιφερειών, τηρουμένων των προϋποθέσεων των στοιχείων α', γ' και δ' της παρούσας παραγράφου. Οι απαιτούμενες διαπιστωτικές πράξεις για τη λειτουργία των Φορέων της προηγούμενης παραγράφου εκδίδονται από τον Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης που υπάγεται η έδρα του Φορέα».

ΦΟ.Δ.Σ.Α. νέων δήμων συνιστώμενων με το ν. 4600/2019 (άρθρο 231 παρ. 2 ν. 635/2019)

Σύμφωνα με το εδ. α' της παρ. 2 του άρθρου 156 του ν. 4600/2019 (Α' 43), τα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου των καταργούμενων δήμων, με την έναρξη λειτουργίας των νέων δήμων, μετατρέπονται αυτοδικαίως σε συνδέσμους και εφαρμόζονται ανάλογα τα άρθρα 245 έως 250 του Κ.Δ.Κ. Συνακόλουθα, και οι ΦΟ.Δ.Σ.Α. ν.π.δ.δ. των καταργημένων δήμων μετατράπηκαν αυτοδικαίως σε συνδέσμους με μέλη όλους τους νέους δήμους. Με τη νέα ρύθμιση (άρθρο 231 παρ. 2 ν. 4635/2019) εισάγεται δεύτερο εδάφιο στην παρ. 2 του άρθρου 156 του ν. 4600/2019, σύμφωνα με το οποίο ως προς τη διοίκηση των συνδέσμων -ΦΟ.Δ.Σ.Α.- των νέων δήμων, ο δήμος της έδρας των Φορέων αυτών συμμετέχει στο διοικητικό συμβούλιο με δύο (2), επιπλέον από τα προβλεπόμενα στις οικείες περί συνδέσμων – ΦΟ.Δ.Σ.Α. διατάξεις, μέλη, τα οποία ορίζονται με απόφαση του οικείου δημάρχου.

Μητροπολιτικό Πάρκο Αντώνης Τρίτσης (άρθρο 204 ν. 4635/2019)

Περαιτέρω, ενημερώνουμε την Αποκεντρωμένη Διοίκηση Αττικής ότι από τη δημοσίευση του ν. 4635/2019 στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και σύμφωνα με το άρθρο 204 αυτού «ο Φορέας Διαχείρισης Μητροπολιτικού Πάρκου Περιβαλλοντικών και Εκπαιδευτικών Δραστηριοτήτων και Ανάπτυξης Κοινωνικής Οικονομίας «Αντώνης Τρίτσης» αποτελεί πλέον νομικό πρόσωπο ιδιωτικού

δικαίου (Ν.Π.Ι.Δ.) της Περιφέρειας Αττικής και απαιτείται η καταχώρησή του στο οικείο Μητρώο Επιχειρήσεων των ΟΤΑ α΄ και β΄ βαθμού, σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 268 ν. 3463/2006 (Α΄ 114).

Ρυθμίσεις του ν. 4647/2019 για τον ΕΔΣΝΑ

Σύμφωνα με το άρθρο 45 παρ.3 του ν. 4647/2019, «οι διατάξεις των δύο πρώτων εδαφίων της παραγράφου 1 του άρθρου 6 του ν. 4623/2019 (Α΄ 134) ισχύουν αναλόγως και για τη σύσταση των επιτροπών των άρθρων 70, 70Α, 164 και 164Α του ν. 3852/2010 (Α΄ 87), καθώς και για τη συμμετοχή αιρετών εκπροσώπων των Ο.Τ.Α. σε επιτροπές, συμβούλια και λοιπά συλλογικά όργανα πάσης φύσεως νομικών προσώπων, κληροδοτημάτων και σωματείων. Η διάταξη του προηγούμενου εδαφίου εφαρμόζεται και ως προς τα μέλη της διοίκησης του ΕΔΣΝΑ που εκλέγονται από το περιφερειακό συμβούλιο, κατά τις διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου 211 του ν. 3852/2010».

Επιπλέον, σε σχέση με τη θητεία των συλλογικών οργάνων του ΕΔΣΝΑ το ενδέκατο εδάφιο της παραγράφου 2 του άρθρου 211 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται με το άρθρο. 45 παρ. 4 του ν.4647/2019, ως εξής: «Η θητεία των συλλογικών οργάνων του συνδέσμου ισχύει για όλη τη δημοτική και περιφερειακή περίοδο και παρατείνεται αυτοδικαίως μέχρι τη συγκρότηση των νέων οργάνων».

Τέλος, επαναλαμβάνουμε ότι, λαμβανομένης υπόψη της αρχής της χρηστής διοίκησης, τα διοικητικά όργανα οφείλουν να ασκούν τις αρμοδιότητές τους εντός ευλόγου χρόνου, και σχετικώς τονίζουμε την πάγια άποψη ότι οι τιθέμενες προθεσμίες για ενέργειες της Διοίκησης είναι ενδεικτικές, εκτός εάν από τις διατάξεις που τις προβλέπουν, προκύπτει ρητώς και ανεπιφύλακτα ότι είναι αποκλειστικές, χωρίς να αποκλείεται, πάντως, ο χαρακτηρισμός αυτός να έχει την έννοια της έντονης υπόδειξης προς τη Διοίκηση να περατώσει το ταχύτερο τη διαδικασία εντός ευλόγου χρόνου (βλ. και άρθρο 10 παρ. 5 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας).

Στο σημείο αυτό τίθεται το ζήτημα της ερμηνείας του εύλογου χρόνου, ο οποίος εξειδικεύεται μέσω των πραγματικών δεδομένων και, πάντως, δεν δύναται να είναι τέτοιος που να υπερβαίνει τον συνταγματικώς ανεκτό χρόνο. Ως εκ τούτου, τα αρμόδια όργανα των Ο.Τ.Α. προβαίνουν στον ορισμό των διοικήσεων των νομικών προσώπων τους, λαμβάνοντας υπόψη τις προθεσμίες που ο νομοθέτης θέτει για κάθε κατηγορία νομικού προσώπου που, κατά βάση, είναι ενδεικτικές για την Τοπική Αυτοδιοίκηση. Προς επίρρωση των ανωτέρω, από τις συναφείς διατάξεις στον Κ.Δ.Κ. σχετικά με τη θητεία των μελών των διοικητικών συμβουλίων των νομικών προσώπων των Ο.Τ.Α.,

προκύπτει ότι αυτή λήγει πάντα με την εγκατάσταση του νέου διοικητικού συμβουλίου. Ο μη ορισμός, ωστόσο, από τις νέες αυτοδιοικητικές αρχές των διοικήσεων των νομικών προσώπων τους δεν μπορεί να δεσμεύει τα απερχόμενα διοικητικά συμβούλια να λειτουργούν και να διοικούν τα νομικά πρόσωπα εκ μέρους των νέων αυτοδιοικητικών αρχών επ' αόριστο χρόνο. Αυτό το «παράδοξο» πραγματικό δεδομένο πρέπει να συνεκτιμηθεί ώστε τα αρμόδια όργανα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης να σπεύσουν να ολοκληρώσουν άμεσα τις διαδικασίες ορισμού των διοικήσεων των νομικών τους προσώπων.

Ειδικότερα ως προς τα νομικά πρόσωπα των νεοσύστατων με το ν. 4600/2019 δήμων, επισημαίνουμε ότι πρέπει άμεσα τα αρμόδια όργανα να ολοκληρώσουν τον ορισμό των διοικήσεών τους, ώστε αυτά να λειτουργήσουν αδιαλείπτως και χωρίς προσκόμματα, με γνώμονα τη συνταγματική αρχή της ισότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών από τους Ο.Τ.Α. προς τους πολίτες όλης της επικράτειας, είτε είναι δημότες είτε κάτοικοι. Συναφώς, η προβλεπόμενη στην παρ.4 του άρθρου 156 του ν. 4600/2019 δυνατότητα κατάργησης των διαδημοτικών νομικών προσώπων και σύστασης νέων από τους νεοσύστατους δήμους, μπορεί να ασκηθεί, μόνο **μετά τη συγκρότηση των οργάνων διοίκησής τους και τη λειτουργία τους ως «διαδημοτικού» χαρακτήρα, για ένα εύλογο διάστημα έως δύο (2) έτη, από την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού.** Στο διάστημα αυτό, οι οικείες δημοτικές αρχές μπορεί να αποφασίσουν σχετικά, οπότε και, αναλόγως, τυγχάνουν εφαρμογής τα προβλεπόμενα στα τρία τελευταία εδάφια της παρ. 4 του άρθρου 245 του Κ.Δ.Κ. περί αποχώρησης από τον Σύνδεσμο.

Παρακαλούμε να κοινοποιήσετε την παρούσα εγκύκλιο στους Ο.Τ.Α. της χωρικής σας αρμοδιότητας για ενημέρωση και εφαρμογή. Είμαστε στη διάθεσή σας για περαιτέρω διευκρινίσεις.

Την εγκύκλιο μπορείτε να την αναζητήσετε στον δικτυακό τόπο του Υπουργείου Εσωτερικών www.yres.gr στην κατηγορία 'Εγκύκλιοι'.

Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΛΙΒΑΝΙΟΣ

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ:

1. Υπ. Περιβάλλοντος & Ενέργειας
2. ΚΕΔΕ
3. ΕΝΠΕ

Εσωτερική Διανομή:

- 1.Γραφείο Υπουργού
2. Γραφείο Υφυπουργού
- 3.Γραφείο Γ.Γ. Εσωτερικών & Οργάνωσης
- 4.Δ/ση Προσωπικού Τ.Α.
- 5.Δ/ση Οικονομικών Τ.Α.
6. Δ/ση Οικονομικής Αναπτυξιακής Πολιτικής
7. Δ/ση Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης (για την ανάρτηση της παρούσας στον ιστότοπο του Υπουργείου)